

خانواده‌ها در دورترین نقطه نسبت به نمایشگاه کتاب

گران‌ی ۱۷۰ درصدی کتاب در سه سال!

محمدحسین سلطانی خبرنگار

«عجب بلایه قیمت‌هایی که با چسب روی کتاب‌ها می‌آید! چاره‌های هم نیست! چی گرون نشد؟!» پیرمرد کتاب را ورق می‌زند و روی زمین می‌گذاردش. حال و روز همه کتاب‌فروشی‌های انقلاب تا کریم‌خان همین است، کتاب‌هایی که ورق می‌خورند ولی روی پارکدخوان فروشگاه را نمی‌بینند. میانگین قیمت کتاب در فروردین ۱۴۰۳ به ۱۸۱ هزار تومان می‌رسید، همین میانگین قیمت در سال ۱۴۰۲، ۸۱ هزار تومان ثبت شد؛ این یعنی افزایش ۱۱۰ درصدی قیمت کتاب از سال ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۳. حالا و در فروردین ۱۴۰۴، میانگین قیمت کتاب، ۲۱۲ هزار تومان ثبت می‌شود. این یعنی کتاب در نسبت به سال ۱۴۰۳، ۱۴۰۳ درصد گران شده و در مقایسه با دوسال قبل این عدد به حدود ۱۷۰ درصد می‌رسد! حالا ارشاد چه برنامه‌ای برای کنترل قیمت‌ها دارد؟ چه توقعی دارید! ارشاد حتی در مسئله تأمین کاغذ کتب درسی مدارس هم مانده چه برسد به مدیریت قیمت کتاب در کف بازار.

۱۷ کتاب از سید خانوار کم شده

اگر بخوایم قیمت کتاب در ۱۰ سال اخیر را مورد بررسی قرار دهیم، باید به آمار ۱۵ اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۳ تا ۱۵ اردیبهشت ماه ۱۳۹۴ اشاره کنیم. میانگین قیمت کتاب در این سال ۹ هزار و دویست تومان است و قیمت هر صفحه کتاب ۴۶ ریال. با توجه به پایه حقوق ششصد و هشت هزار تومانی در سال ۱۳۹۳، می‌شد با پایه حقوق حدود ۶۶ کتاب خرید. این در حالی است که در سال ۱۴۰۴ پایه حقوق مصوب ۱۰ میلیون و ۳۰۰ هزار تومان است و با توجه به این رقم و با فرض اینکه قیمت کتاب در سال ۱۴۰۴ رشد نکند و همین رقم ۲۱۲ هزار تومان بماند، حدود ۴۹ کتاب می‌شود خرید. این یعنی حدود ۱۷ کتاب سید خانوار ایرانی کوچک‌تر شده و مجموعه این اتفاقات نشان می‌دهد، علی‌رغم تخصیص یارانه کتاب و ادعاهای وزرای ارشاد در ۱۰ سال اخیر، یکی یکی کتاب‌ها از سید خانوار ایرانی کم می‌شود و ایده‌هایی هم مانند فرهنگ کارت (تخصیص مبلغی برای ارتقای سید فرهنگی

سی‌وششمین نمایشگاه کتاب تهران آغاز به کار کرد

سلام به کتاب

کیبانا تصدیق مقدم خبرنگار گروه فرهنگ

سی‌وششمین نمایشگاه کتاب صبح چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت‌ماه حوالی ساعت ۸ تا صبح آغاز به کار کرد، ۲ هزار و ۳۶۰ ناشر در دو بخش حضوری و مجازی به نمایشگاه پیوستند که از این میان هزار و ۶۲۰ ناشر تنها به صورت حضوری در مصلی حضور خواهند داشت.

در این دوره نمایشگاه حدود ۲۴۰ ناشر کودک و نوجوان با عرضه بیش از ۳۱ هزار عنوان کتاب و ۲۳۰ ناشر دانشگاهی و بیش از ۸۰ ناشر آموزشی در نمایشگاه کتاب تهران و بیش از هزار ناشر عمومی حضور دارند.

نمایشگاه کتاب‌سی‌وششم اگرچه در این دوره نسبت به سایر دوره‌های گذشته از نظر تقویم‌زمانی فعالیت‌ها عقب‌است، اما تفاوت‌های چشمگیری نیز با دوره‌های گذشته دارد و ارشاد دولت چهاردهم وعده توسعه نمایشگاه و بازار کتاب را داده و حتی مهم‌ترین مهمان افتتاحیه(رئیس قوه‌مقننه)هم‌روی این موضوع تأکید می‌کند. قالیباف در افتتاحیه نمایشگاه کتاب گفت: «طبیعتاً ما چالش‌هایی مثل شمارگان پایین چاپ به دلایل مختلف از جمله اقتصادی داریم. اول باید مشکل اقتصادی را حل کنیم تا سایر مشکلات و دلایل شمارگان پایین چاپ حل شود. همیزی‌های بعضاً غیرشفاف و طولانی شدن این فرایند هم مشکل دیگری است که منجر به شمارگان پایین چاپ شده است. همچنین عدم رعایت حقوق مؤلف و ناشر هم از دیگر مشکلات این مسئله است که برای رفع این مشکل، نیاز به قانون داریم.»

فلوشپ و تورهای تهران‌گردی برای خارجی‌ها

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های متمایز سی‌وششمین دوره نمایشگاه کتاب تهران، برگزاری نخستین فلوشپ ادبی تهران است. این رویداد با محوریت ادبیات کودک و نوجوان و با حضور ۳۱ ناشر و آژانس ادبی خارجی و ۳۰ ناشر و آژانس ادبی داخلی برگزار می‌شود. انجمن فرهنگی ناشران کودک و نوجوان و آژانس ادبی (انترونمای) ترکیه نیز در برگزاری این برنامه مشارکت دارند.

غرفه اختصاصی فلوشپ در فضایی به وسعت ۶۰۰ متر مربع در بخش جنوبی رواق غربی مصالای تهران جانمایی شده و از روز ۲۲ اردیبهشت‌ماه، هم‌زمان با

چارسو

فرصت همکاری با عراق به اعتبار اشتراکات تاریخی فراهم است

سیدعباس صالحی، وزیر ارشاد، در مراسم افتتاحیه نمایشگاه کتاب تهران در پاسخ به اپرا درباره همکاری با کشور عراق در حوزه نشر و کتاب گفت: «موافقت‌نامه‌های خوبی با کشور عراق صورت گرفته؛ در سفر پیشین رئیس‌جمهور دکتر پرتشکیان به عراق بندنی امضا شد؛ این موافقت‌نامه‌ها فرصت‌های روشنی برای مراودات فرهنگی ایجاد می‌کند.»

وی افزود: «ما رابطه خوبی با مردم و دولت عراق داریم؛ میلیون‌ها ایرانی و عراقی مراودات روزانه و سالانه دارند و همین بستر روانی را از منظر فرهنگی فراهم می‌کند. برداشت ما این است که وضعیت ارتباطات فرهنگی ما با عراق خوب است و در آینده بسیار بهتر خواهد شد.» وزیر ارشاد با حضور در جمع خبرنگاران نیز بر اهمیت دیپلماسی فرهنگی در روابط میان کشورها تأکید کرد و افزود: «دیپلماسی فرهنگی، دیپلماسی مؤثر در ارتباط دولت‌ها و ملت‌هاست و می‌تواند در روابط همسایگان مؤثر باشد.» وی ادامه داد: «ما در ارتباط با کشور عراق به اعتبار اشتراکات کهن تاریخی، فرصت‌های وسیعی برای دیپلماسی فرهنگی داشته و داریم، این فرصت‌ها کمک می‌کند روابط اجتماعی دولت‌ها در مسیر روان‌تر و سریع‌تری حرکت کند.» صالحی با اشاره به حضور کشور عراق به عنوان مهمان ویژه نمایشگاه بیان کرد: «امیدواریم امسال که کشور عراق به عنوان مهمان ویژه در نمایشگاه حضور دارد، نقطه عطف جدیدی در دیپلماسی فرهنگی با حضور وزیر و ناشران عراقی رخ دهد.»

خانوار) عملاً در حد و اندازه شوخی باقی مانده است.

از طرفی استدلال دولت این است که با تخصیص یارانه در روزهای نمایشگاه سعی شده این خلأ در سبد فرهنگی خانوار پر شود. برای آنکه ببینیم این استدلال چقدر صحت دارد، باید سبد کتابی خانوار در امسال را با رقم سال ۱۳۹۴ مقایسه کنیم. در سال ۱۳۹۴ با این کتاب ۴۰ هزار تومان آن سال می‌شد ۴ کتاب خرید (این رقم با توجه به مجموع بن و رقم پرداختی دانشجویان و طلاب به حدود ۹ کتاب می‌رسید) این در حالی است که در سال ۱۴۰۴ با توجه به ۵۰۰ هزار تومان بن تخصیص یافته تنها می‌شود ۲ کتاب خرید (این رقم با توجه به مجموع بن و رقم پرداختی دانشجویان و طلاب به ۵ کتاب می‌رسد) این یعنی در ۱۰ سال اخیر ۴ کتاب از سبد دارندگان بن‌های کتاب کم شده و عملاً بن کتاب هم نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای دانشجویان باشد. از طرفی رقم میانگین ثبت شده در خانه کتاب ایران، مربوط به تمامی کتاب‌های یک سال است، این در حالی است که کتاب‌های دانشگاهی در چند سال اخیر به طرز سرسام‌آوری رشد قیمت داشته‌اند و وضعیت در آن قسمت به مراتب بدتر است.

نسل آلفا هر روز گران‌تر می‌خواند

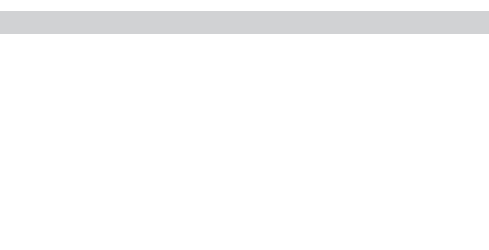
اگر گرانی‌های عجیب و غریب در کمک درسی‌ها و رمان‌ها را کنار بگذاریم، به یک افزایش قیمتی می‌رسیم که از نظر راهبردی به کشور ضربه زده است، آن هم گرانی کتاب‌های کودک و نوجوان است. در بازه سال‌های ۹۳ تا ۹۴ میانگین قیمت هر جلد کتاب کودک و نوجوان ۴۶۰۰ تومان است و این رقم در سال ۱۴۰۴ به ۱۱۰ هزار تومان می‌رسد. این یعنی کتاب کودک در این ۱۰ سال ۲۴ برابر افزایش قیمت داشته. حالا نسبت این قیمت‌ها با سید خانوار چگونه است؟ چیزی شبیه به یک بحران! با پایه حقوق سال ۱۳۹۴ می‌شد حدود ۱۳۲ کتاب کودک و نوجوان خرید، این در حالی است که با پایه حقوق سال ۱۴۰۴، این رقم با کاهشی ۳۸ کتابه مواجه شده است و این یعنی مهلک‌ترین ضربه را در این سال‌ها کتاب‌های کودک و نوجوان دیده‌اند. کتاب‌هایی که حذفشان از سبد خانوار اصلاً شوخی بردار نیست و ضربه به چنین وضعیتی را هم مهم‌ترین بنیان جامعه می‌خورد و هم سایر ارگان‌ها و نهاده‌ها مانند آموزش و پسرورش می‌بینند. البته آمارهای خانه کتاب تفکیکی میان

کتاب کودک و نوجوان قائل نشده‌اند، اگر بخوایم میان این دو تفکیکی قائل شویم با وضعیت فاجعه کتاب‌های نوجوان مواجه می‌شویم. به عنوان مثال یکی از تولیدکنندگان کتاب نوجوان که اتفاقاً دستی هم در انتشار کتاب‌های کمک‌درسی دارد، یک کتاب ۳۳۰ صفحه‌ای را با ۳۱۰ هزار تومان منتشر می‌کند، این در حالی است که رمان «بابا گوریو» از نشر مرکز با حدود ۳۴۰ صفحه، ۲۷۰ هزار تومان به فروش می‌رسد. این یعنی یک تفاوت ۴۰ هزار تومانی. تفاوتی که طبیعتاً خانواده‌ها را از خرید کتاب دور می‌کند و خرید کتاب بدل به یک تجربه لوکس می‌شود. تجربه‌ای که طبیعتاً در میان طبقه متوسط و ضعیف جامعه بدل به امری دست‌نیافتنی می‌شود. این رقم ۳۱۰ هزار تومانی البته تنها یک مثال است که در کتاب‌هایی که حازن تصویرگری است به مراتب بالا و بالاتر می‌رود و اوضاع عجیب و غریب می‌شود.

نمایشگاه رفتن هنوز هم یک تفریح خانوادگی است؟

همین چند وقت قبل یکی از دوستان ما تعریف می‌کرد که در کودکی به همراه خانواده‌شان، هر نمایشگاه کتاب را حاضر می‌شدند و وقتی از نمایشگاه باز می‌گشتند، خوراک یک‌ساله فرهنگی خانواده را بار می‌زدند و همین موضوع، کل خانواده را با کتاب عمجین کرده بسود، از بنده خدایی که این خاطره را می‌گفت، پرسیدیم: «هنوز هم همین کار را می‌کنید؟» جواب داد: «جرت نمی‌کنیم.» در حقیقت رفتن خانوادگی به نمایشگاه کتاب در وضعیت فعلی نشر یک حرکت حماسی و شجاعانه است. حماسی از آن جهت که شما را بدل به قهرمان‌های نشرهایی می‌کند که نمی‌دانند سبد آینده وجود دارند که بتوانند کتاب‌هایشان را بفروشند یا نه! از این جهت شجاعانه که با توجه به حجم جیب هر خانوار ایرانی، پا گذاشتن به هر کدام از غرفه‌ها، به‌خصوص غرفه‌های کودک و نوجوان، شجاعتی غریب را طلب می‌کند.

با همه این احوالات دولت هنوز قول می‌دهد و می‌گوید کتاب را به سببد خانسوار باز می‌گرداند، وعده‌های ۱۷ صفحه‌ای وزیر ارشاد در مجلس و پیشنهادهایی مانند فرهنگ کارت هم در ادامه همین قضاایست. حالا باید دید با یک‌سالگی ارشاد صالحی آیا این حرف‌ها به عمل بدل می‌شود و یا باز هم ترازوی کتاب‌ها و بارکدخوان‌های مغازه پیدا می‌کند.

اسلامی برای بهره‌برداری بهینه دانشگاه‌ها از نمایشگاه کتاب تدوین شده است. بر اساس این طرح که برای نخستین‌بار اجرا می‌شود، قرار است یارانه‌ای به دانشگاه‌ها اختصاص یابد تا بتوانند منابع و کتاب‌های خارجی مورد نیاز کتابخانه‌های خود را تهیه و در اختیار استادان و دانشجویان قرار دهند.

در همین راستا، وزارت علوم در روزهای پایانی اسفندماه ۱۴۰۳ با صدور بخشنامه‌ای از دانشگاه‌ها خواسته تا فهرست کتاب‌های مورد نیاز خود را اعلام کنند. اما به دلیل ارسال این بخشنامه در روزهای پایانی سال، سطح مشارکت دانشگاه‌ها پایین بوده است. با این حال، دانشگاه‌ها همچنان این فرصت را دارند تا در روزهای آینده فهرست‌های خود را ارسال کنند.

از دیگر تغییرات ساختاری نمایشگاه‌سی‌وششم، راه‌اندازی سالن چاپ‌و نمایش زنده تمام مراحل تولید کتاب است. در این بخش، خط تولید کامل چاپ کتاب به‌صورت عملی و زنده در معرض دید عموم قرار می‌گیرد. همچنین، توانمندی‌های صنعت چاپ ایران در حوزه صادرات نیز به بازدیدکنندگان معرفی خواهد شد.

الکترونیکی‌ها به مصلی آمدند

برای نخستین بار در سی‌وششمین دوره نمایشگاه کتاب تهران، خواسته ناشران الکترونیک برای جانمایی در میان ناشران عمومی و در شبستان مصلی محقق شده است. در همین راستا، ۱۷ ناشر فعال در حوزه کتاب‌های الکترونیک، صوتی و بلغرفهم‌های مرتبط در این دوره حضور یافته‌اند و بیش از ۱۵۰ هزار عنوان کتاب صوتی و الکترونیک را در معرض دید بازدیدکنندگان قرار داده‌اند.

بخش فناوری‌های نشر نیز که امسال برای نخستین بار به نمایشگاه افزوده شده، میزان ۱۷ شرکت فعال در این حوزه است. این شرکت‌ها در زمینه‌های همچون هوش مصنوعی، خدمات و ویرایش نشر، و نیز زیر ساخت‌های کتابخانه‌ای فعالیت دارند.

عراق با وزیرش آمد

در این دوره، عراق به عنوان مهمان ویژه نمایشگاه کتاب تهران با حضور ۳۰ ناشر و نویسنده شرکت می‌کند. مراسم افتتاح رسمی غرفه عراق، امروز ساعت ۱۱ با حضور سیدعباس صالحی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، و احمد فکاک

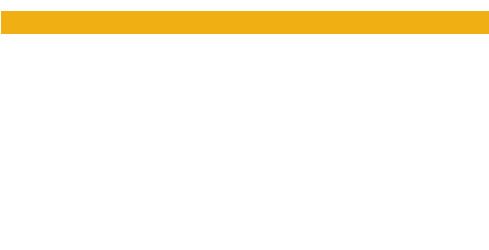

انتقاد رئیس مجلس از ممیزی‌های حوزه کتاب

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شسورای اسلامی در مراسم افتتاحیه سی‌وششمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب درباره تأثیر کتابخوانی بر فرهنگ گفت: «امروز فرهنگ عمومی کشور وابسته به موضوع کتاب و کتابخوانی است. در برنامه هفتم و خیلی از تصمیمات خود در مجلس، توجه و اولویت ما به خانواده است. فرهنگ کتاب نیز دچار مشکلاتی هستیم. به ویژه در زنان و مادران که پایه‌های اصلی خانواده هستند، بیشترین اثر در موضوع تربیت را دارد. در تصمیم‌گیری‌ها و در تصویب قوانین این موضوع را پیگیری خواهیم کرد.»

قالیباف همچنین با انتقاد به ممیزی‌های حوزه کتاب یادآور شد: «ممیزی‌های غیرشفاف و فرمایشی شدن و طولانی شدن صدور مجوز کتاب نیز با اراده دکتر صالحی حل خواهد شد. عدم رعایت حقوق نویسنده و ناشر نیز حائز اهمیت است و نیاز به قانون و هماهنگی‌هایی جدی دارد. به کاهش سرانه مطالعه کتاب نیز باید توجه کنیم. در توزیع کتاب نیز دچار مشکلاتی هستیم. همه تلاشمان این است که بتوانیم این مشکلات را حل کنیم و تردید نکنیم که کتاب و کتابخوانی همین امروز هم باید در اولویت کشور قرار گیرد و در سبد خانواده‌ها باشد و در برنامه هفتم این فرصت وجود دارد. در نشتی که در خدمت وزیر فرهنگ و دیگر ذی‌نفعان هستیم، تصمیمات خوبی برای حل مشکلات کتاب و خواهیم گرفت.»

فرهنگ

البدرانی، وزیر فرهنگ و گردشگری عراق برگزار خواهد شد. براساس اظهارات «المصامی»، معاون رئیس اتحادیه ناشران عراق، قرار است ۱۵ انتشارات از این کشور در نمایشگاه شرکت کنند که یکی از آن‌ها وابسته به هیئت

وزیران عراق و ۱۴ مورد دیگر عضو اتحادیه ناشران عراقی‌اند. از جمله ناشران عراقی حاضر در این دوره می‌توان به دارالمسلمة القانونیه، بیت‌الحکمه، دار الفرائشات، مؤسسه العصامی، دار الکتب العلمیه، دار اولدبوک، دار الورشة، دار الکتب الادبیّه، دار مصابیح، دار المعبد، دار سحر القلم، دار قنديل، کتابخانه الروضه الحیدریه، مکتبه العلویّه، نماینده دار العارف للمطبوعات و همچنین دار بابل اشاره کرد.

حذف کتابفروشان و ابهامی که هنوز باقی است

نمایشگاه کتاب تهران در دوره‌سی‌وششم با تغییری دیگر همراه است؛ برخلاف سه دوره گذشته، در این دوره کتابفروشان از حضور در نمایشگاه کنار گذاشته شده‌اند. این تصمیم از سوی شورای سیاست‌گذاری نمایشگاه گرفته شد و واکنش‌های بسیاری از سوی کتابفروشان را در پی داشت. اعتراضاتی که پای‌شماری از تشکل‌های شهرستانی را به دفتر سرپرست معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی باز کرد، اما در نهایت تغییری در تصمیم اتخاذ شده ایجاد نکرد و کتابفروشان همچنان از حضور در نمایشگاه محروم ماندند. در نتیجه، مقرر شد طرح حمایتی از ۲۸ اردیبهشت‌ماه، یعنی بلافاصله پس از پایان نمایشگاه، با بودجه‌ای ۱۰ میلیارد تومانی آغاز شود. این طرح قرار است در بستر سامانه مجازی بازار کتاب اجرا گردد. با این حال تاکنون آمار رسمی از میزان ثبت‌نام کتابفروشان در این طرح منتشر نشده است. هم‌زمانی اجرای این طرح با پایان نمایشگاه، انتقادهایی را در پی داشته؛ چراکه بسیاری از کتابفروشان معتقدند زمان‌بندی نامناسب، احتمال شکست این طرح را در اجرا می‌زنان استقبال مخاطبان افزایش می‌دهد.

در هر صورت، سی‌وششمین دوره نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از امروز به مدت ۱۱ روز در مصالای امام خمینی (ره) میزبان بازدیدکنندگان خواهد بود. حال باید دید آیا این رویداد فرهنگی که در سال‌های پیاکوار دیگر شاهد حضور میلیونی مخاطبان نبوده، می‌تواند دوباره به روزهای پربروق خود بازگردد یا خیر.

یارانهٔ وزارت علوم در نمایشگاه کتاب برای تجهیز کتابخانه دانشگاه‌ها

در سی‌وششمین دوره نمایشگاه کتاب تهران، بنا به گفته محسن جوادی، رئیس نمایشگاه قرار است یارانه ۲۰۰ میلیاردی برای نمایشگاه در نظر گرفته شود. سقف یارانه اعتباری خرید کتاب برای دانشجویان و طلاب یک میلیون تومان است که از این مقدار ۵۰ هزار تومان سهم مشارکت دانشجویان و

طلاب بوده و ۵۰۰ هزار تومان سهم مشارکت معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است. همچنین سقف یارانه اعتباری خرید کتاب برای اعضای هیئت علمی دو میلیون تومان است که از این مقدار معادل یک میلیون تومان سهم عضو هیئت علمی و یک میلیون تومان نیز برعهده معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی خواهد بود.

در بخش ناشران خارجی نیز وزارت ارشاد یارانه ۱۰ میلیارد تومانی در نظر گرفته است، علاوه بر این، پس از چند سال غیبت، وزارت علوم نیز با یارانه قابل توجه برای تجهیز کتابخانه‌های دانشگاه‌های سراسر کشور به میدان مشارکت آمده است.

در ایسن طرح که برای اولین بار است اجرا می‌شود، قرار است به دانشگاه‌ها یارانه‌ای اختصاص داده شود تا آن‌ها بتوانند منابع و آثار خارجی مورد نیاز کتابخانه‌های خود را تأمین کنند و آن را در اختیار اساتید و دانشجویان قرار دهند.

فرهنگیگان

فرهنگیگان

